

Kvinnokamp i hundra år

Målet var en bättre vardag för svenskspråkiga arbetarkvinnor. Ur detta utvecklades en dynamisk kvinnoorganisation som nu fyller 100.

I det mörka Sörnäs, där trångboddheten innebar att nästan fyra personer fick dela rum, där maten lagades i kakelugnen och där arbetarbarnen var mer undernärda än arbetarbarnen söder om Långa bron grundade Svenska kvinnoförbundet hösten 1911 sin livskraftiga underavdelning.

– I Sörnäs och Berghäll fanns otroligt många svenskspråkiga kvinnor. Via kvinnorna nådde man hela familjen, säger historikern **Maria Vainio-Kurtakko**.

– Kvinnorna var en målgrupp för det politiska arbetet. Svenska kvinnoförbundet ställde upp egna kandidater och arbetade för att få kvinnor att rösta på kvinnor. Det arbetet fortsätter, berättar historikern **Michaela Bränn**.

Michaela Bränn och Maria Vainio-Kurtakko har tillsammans skrivit jubileumshistoriken *Ett sekel av kvinnoengagemang 1911–2011*.

Sörnäs (och Berghäll) var för hundra år sedan dynamiska stadsdelar, stadda i snabb förändring. Befolkningen fördubblades vart tionde år och arbetare från hela Finland flyttade hit. En stor del av dem kom från det svenskspråkiga Österbotten.

– Man tänker inte på hur svenskspråkigt Sörnäs var. Här fanns en levande tvåspråkighet, säger Bränn och Vainio-Kurtakko.

John Stenbergs fabrik på Broholmen och elektrifieringen av spårvagnslinjen längs Östra chaussén (nuvarande Tavastvägen) hörde till de industrier som lockade folk.

Men dynamiken krävde också sitt pris. Sörnäs fick rykte om sig att vara en orolig och fattig stadsdel där busarna härjade om kvällarna.

– Sörnäs, Hagnäs och Berghäll bildade Finlands största arbetarstadsdel. De var vår motsvarighet till den värld **Charles Dickens** beskriver, tycker Bränn.

Sagostund och koklåda

En av dem som var med om att grunda Svenska kvinnoförbundet i Sörnäs var sta-

I SÖRNÄS. Michaela Bränn (till vänster) och Maria Vainio-Kurtakko skriver om kvinnovardagen i Helsingfors under de gångna hundra åren. CATA PORTIN

”Sörnäs, Hagnäs och Berghäll bildade Finlands största arbetarstadsdel. De var vår motsvarighet till den värld Charles Dickens beskriver.”

MICHAELA BRÄNN

dens barnmorska **Hulda Edelmänn**. Hon tjänstgjorde i just de här områdena och visste hur det såg ut i hemmen. I början koncentrerades föreningens verksamhet till vardagen.

Sagostunder för barnen och praktisk vägledning för kvinnor var hörnstenar i verksamheten.

– Man lärde kvinnorna att tillverka en koklåda för tillredning av mat, man lärde dem sy kläder och man visade hur man tillverkar skor av segelduk, berättar Vainio-Kurtakko.

– Under inbördeskriget då det var ont om mat gav man goda råd om hur maten skulle fås att räcka till.

Politik och debatt

Efter andra världskriget bytte verksamheten karaktär. Kopplingen till stadsdelarna norr om Långa bron för-

svann och Svenska kvinnoförbundet i Sörnäs utvecklades allt mer till en förening för alla svenskspråkiga kvinnor i Helsingfors.

Den nya Svenska gården byggdes 1970 och decenniet präglades av diskussioner och debatter.

Viktiga politiska frågor under 1970-talet var bland annat särbeskattningen. Fram till 1976 räknades kvinnans inkomster ihop med makens inkomster vilket kunde innebära hård beskattning för kvinnorna. Andra betydelsefulla frågor var införandet av kommunal dagvård och rätten till sex timmars arbetsdag. Kvinnornas engagemang i det politiska arbetet har ständigt varit uppe till diskussion.

En verklig framgång upplevde Sörnäsavdelningen när föreningens medlem **Eva Bi-audet** valdes in i riksdagen 1991.

– Det är överraskande att notera hur länge det faktiskt tagit för kvinnor att jobba för frågor vi i dag anser vara självklara, sådant som utbildning och kvinnors villkor i arbetslivet, konstaterar Michaela Bränn.

Historiken *Ett sekel av kvinnoengagemang 1911–2011* ges ut i dag. I morgon firar Svenska kvinnoförbundet i Sörnäs sina hundra år.

Annika Hällsten

029 080 1331, annika.hallsten@hbl.fi